Projekt rozporządzenia dotyczącego utraty statusu odpadów energetycznych – czy pozwoli zagospodarować te odpady poza składowiskami?

8 lutego 2022 roku został opublikowany oficjalny *projekt rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska w sprawie określenia szczegółowych warunków utraty statusu odpadów dla odpadów powstających w procesie energetycznego spalania paliw.* Jest to dokument o kluczowym znaczeniu w sprawach dotyczących zagospodarowania odpadów energetycznych, a zatem kwestiach istotnych dla energetyki i przemysłu. Jakie wymogi muszą być spełnione zgodnie z projektem, aby odpady energetyczne utraciły status odpadów?

Jakie jest miejsce projektu tego rozporządzenia w systemie odpadowym?

Celem projektu rozporządzenia jest określenie warunków utraty statusu odpadów dla odpadów powstających w procesie energetycznego spalania paliw. Do tej pory, warunki utraty statusu odpadów były określone w art. 14 ustawy o odpadach jedynie ogólnie.

Z przepisu tego wynika, że odpady przestają być odpadami, jeżeli na skutek poddania ich recyklingowi lub innemu odzyskowi spełniają łącznie określone w przepisie warunki, są to: wykorzystanie do konkretnych celów; istniejący rynek lub popyt na nie; spełnienie wymagań technicznych; ich zastosowanie nie prowadzi do negatywnych skutków dla życia, zdrowia lub środowiska; a także szczegółowe warunki utraty statusu odpadów określone w przepisach UE albo przepisach polskich a jeżeli nie zostały określone w tych przepisach – w zezwoleniu na przetwarzanie odpadów.

Omawiane rozporządzenie ma właśnie określić te szczegółowe warunki utraty statusu odpadów dla odpadów pochodzących z sektora energetycznego. Sam fakt, że ten projekt rozporządzenia się pojawia jest bardzo dobrą informacją. Ułatwienie traktowania substancji inaczej niż jako odpady jest podstawową ideą, na której oparta jest koncepcja gospodarki w obiegu zamkniętym. Jednocześnie stanowi to pożądaną reakcję na podnoszone od dawna przez sektor energetyczny oraz przemysł postulaty w tym zakresie.

Co zmieni nowe rozporządzenie?

Projekt rozporządzenia określa szereg kryteriów, które muszą być spełnione, aby odpady powstające w procesie energetycznego spalania paliw mogły wejść do obiegu gospodarczego jako produkt niebędący odpadem. W tym celu rozporządzenie precyzuje warunki utraty statusu odpadów.

W rozporządzeniu wyliczono wprost rodzaje odpadów powstających w procesie energetycznego spalania paliw wraz z kodami tych odpadów, które podlegają zasadom określonym w rozporządzeniu. Wśród wymienionych odpadów znalazły się: żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów, popioły lotne z węgla, popioły lotne z torfu i drewna niepoddanego obróbce chemicznej, stałe opady z wapniowych metod odsiarczania gazów odlotowych, piaski ze złóż fluidalnych, mieszanki popiołowo-żużlowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych oraz mieszaniny popiołów lotnych i odpadów stałych z wapniowych metod odsiarczania gazów odlotowych.

Określono w rozporządzeniu też szczegółowe wymagania, które muszą zostać spełnione przez odpady powstające w procesie energetycznego spalania paliw, aby można było mówić o utracie statusu odpadu.

- Pierwszym z nich jest poddanie odpadów energetycznych procesom odzysku R5 lub R12.
- Drugim jest to, że materiały lub produkty, powstałe w wyniku odzysku mogą być wykorzystane w ramach wymienionych w rozporządzeniu kierunków działania tj.:
    - do produkcji lub wykonania cementu, betonu i spoiw, podbudów, kruszyw, mieszanek związanych i niezwiązanych, gipsu syntetycznego wykorzystywanego do produkcji materiałów budowlanych, nawozów i środków wspomagających uprawę roślin oraz
    - do wykonania robót budowlanych.

To nie koniec stawianych wymagań, ponieważ projekt rozporządzenia w załącznikach ściśle określa, jakie minimalne kryteria jakościowe muszą zostać spełnione przez powstałe w wyniku odzysku materiały lub produkty. Jest to szereg norm określonych oddzielnie dla każdego kodu odpadu wraz z kierunkiem jego wykorzystania. Znajdziemy tam też minimalne kryteria jakościowe dla materiałów lub produktów wykorzystywanych jako syntetyczny gips do produkcji materiałów budowlanych. Działanie to ma na celu zapewnienie, że odpady energetyczne są odpowiedniej jakości do wykorzystania do celów budowlanych.

- Ponadto, powstałe materiały lub produkty nie mogą powodować zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku.
- W końcu odpowiednie próbki zostaną pobrane i przebadane w celu potwierdzenia spełnienia wymienianych powyżej warunków.

Posiadacz odpadów energetycznych został również zobowiązany do sporządzenia, odrębnie dla każdej przekazanej do wykorzystania partii materiałów lub produktów, która objęta jest procedurą utraty statusu odpadów, oświadczenia o zgodności z warunkami utraty statusu odpadów. Wzór oświadczenia stanowi załącznik do projektowanego rozporządzenia. Do oświadczenia dołącza się również protokół sporządzony przez akredytowane laboratorium, które uprzednio na zlecenie posiadacza odpadów energetycznych bada, czy materiały lub produkty spełniają określone w rozporządzeniu wymogi. Jedna kopia oświadczenia jest przekazywana podmiotowi, który wykorzystuje materiały lub produkty powstałe w wyniku odzysku tych odpadów.

Posiadanie powyższych oświadczeń wraz z niezbędnymi dokumentami jest o tyle ważne, iż w razie prowadzonej kontroli, należy je przedłożyć na żądanie odpowiednich organów ochrony środowiska.

Na koniec posiadacz odpadów energetycznych zobligowany został do udokumentowania procedur związanych z prowadzonym przez niego systemem gospodarowania tj. procedur dotyczących: monitorowania procesów i technik przetwarzania odpadów powstających w procesie energetycznego spalania paliw, monitorowania zgodności weryfikacji

materiałów lub produktów powstałych w procesie odzysku za zgodność z kryteriami jakościowymi, planowanego wykorzystania materiałów lub produktów powstałych w procesie odzysku, przeglądu i usprawnienia systemu gospodarowania oraz szkolenia personelu.

Kiedy nowe rozporządzenie wejdzie w życie?

Rozporządzenie ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem postanowień dotyczących udokumentowania procedur w systemie gospodarowania prowadzonym przez posiadacza odpadów, które wejdą w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia. Przewidywany termin ogłoszenia przewiduje się na III kwartał 2022 roku. Obecnie projekt jest w fazie konsultacji publicznych i opiniowania, które zakończą się 22 lutego 2022 roku.

Co to oznacza dla biznesu?

Rozporządzenie to będzie kluczowe dla wszystkich przedsiębiorstw, które produkują odpady w procesie energetycznego spalania paliw. Rozwiązanie problemu tych odpadów, które powstają w ogromnej ilości, a nie stanowią zagrożenia i mogą być wykorzystywane np. w budownictwie na szeroką skalę, było oczekiwane od dawna. Zresztą w uzasadnieniu do projektu rozporządzenia wskazano, iż ma ono na celu ułatwienie zagospodarowania odpadów energetycznych, z uwagi na fakt, iż sektor energetyczny produkuje ok. 14 tysięcy Mg odpadów, co stanowi ok. 20 procent wszystkich wytworzonych odpadów w kraju w skali roku, a większość z nich trafia na składowiska. Jednakże pytaniem pozostaje, czy tak sformułowane kryteria, które wydają się dość wymagające do spełnienia, w istocie ułatwią przedsiębiorcom ich zagospodarowanie, czy będą skutkowały pojawieniem się nowych zadań, którym ciężko będzie sprostać. Nie wszystkie z nowych wymogów są też czytelne np. ten dotyczący braku szkody w środowisku, ponieważ wystąpienie szkody ocenia się w kontekście danego miejsca, zatem nie jest jasne jak ten wymóg ma być spełniony w praktyce. Pewne wątpliwości mogą się też wiązać z wymogami dokumentacyjnymi. Dlatego szczególnie ważne pozostaje dalsze śledzenie zmian oraz reakcja przemysłu energetycznego w toku konsultacji społecznych na tak stawiane nowe wymagania.

Pozostańmy w kontakcie

Agnieszka Skorupińska
Partner
Praktyka Prawa Ochrony Środowiska
T +48 22 520 83 36
E agnieszka.skorupinska@cms-cmno.com

Marta Tarkowska
Prawnik
Praktyka Prawa Ochrony Środowiska
T +48 22 520 84 67
E marta.tarkowska@cms-cmno.com